

Aan: Tweede Kamer der Staten-Generaal t.a.v. de Commissie Binnenlandse Zaken

Amsterdam, 9 mei 2019

Onderwerp: Inbreng Open State Foundation en 1848 ten behoeve van rondetafelgesprek Datasamenleving en Democratie

Geachte Kamerleden,

Namens 1848 en Open State Foundation brengen wij graag onze aandachtspunten voor het onderwerp 'Datasamenleving en Democratie' in. Onze beide organisaties streven naar meer transparantie van politiek en bestuur door het ontsluiten van informatie over verkiezingen, besluitvorming, geldstromen en prestaties van de publieke sector als open data.

Vanuit dat uitgangspunt geven we graag drie zaken mee rondom de gelijke informatiepositie van overheid en samenleving, transparantie van het online politieke debat en tot slot het verkiezingsproces.

Gelijke informatiepositie overheid en samenleving

Een datasamenleving begint bij een gelijke informatiepositie tussen overheid en samenleving. Het is niet eenvoudig om als burger, journalist, bedrijf of maatschappelijke organisatie tijdig om de hoogte te zijn van plannen of besluiten van de overheid. Dit belet goede participatie, belangenbehartiging, journalistiek en uiteindelijk vermindert dit het vertrouwen en draagvlak in de overheid en haar beslissingen.

Met de in januari naar uw Kamer gezonden Wet open overheid komt er een nieuwe impuls om meer informatie op een digitaal herbruikbare wijze actief openbaar te maken. Hieronder valt ook besluitvorming. Zo maakt de website 1848.nl al enkele jaren gebruik van Tweede Kamerstukken om belangenbehartigers, journalisten en ook ambtenaren te informeren over besluitvorming. Dit wordt momenteel echter door 1848, maar ook andere gebruikers van Kamerdata, gedaan met de inefficiënte techniek van het 'scrapen' van de website van de Tweede Kamer.

Het open data portaal van de Tweede Kamer is na enkele jaren van werkzaamheden wel operationeel. Maar het portaal is echter nog niet bruikbaar voor afnemers omdat de belangrijkste databron (Parlis) nog altijd ontbreekt. Terwijl juist in dit systeem het gehele werkproces van de griffie zit.¹ We roepen op tot een snelle beschikbaarstelling van Parlis-data via het open data portaal zodat besluitvorming van de Tweede Kamer voor eenieder goed bruikbaar is als open data voor monitoring, analyse en wetenschappelijk onderzoek. Dit voorkomt het gebruik van inefficiënte technieken of handwerk zoals wij vorig jaar voor Radio 1 moesten doen om de werkzaamheden van de Tweede Kamer in 2018 te analyseren.²

Daarnaast kan de Tweede Kamer ervoor kiezen om concept-verslagen van commissievergaderingen sneller te publiceren. De snelheid van publicatie wisselt nu sterk per commissie, terwijl toegang tot de verslagen voor de samenleving van groot belang is om tijdig op de hoogte te zijn van de inhoud van een vergadering. Ook zorgt het voor ongelijke toegang tot informatie omdat de grotere organisaties zich wel kunnen permitteren het debat live te volgen, maar de kleinere media- of belangenorganisaties en burgers niet. Daarnaast adviseren wij de Tweede

¹ Berichtgeving over volledigheid Open Data Tweede Kamer: <https://opendata.tweedekamer.nl/nieuws/update-2-data-volledigheid-api>

² Radio 1 item over Haags Handwerk waarvoor handmatig de moties van de Tweede Kamer uit 2018 geanalyseerd zijn met hulp van Open State: <https://www.nporadio1.nl/achtergrond/13678-haags-handwerk-2018-in-feiten-en-cijfers-2>

Kamer om minder gebruik te maken van .pdf-bestanden. De Britse overheid heeft reeds gekozen om meer HTML (webpagina's) te gebruiken vanwege de gebrekkige herbruikbaarheid en leesbaarheid op diverse schermformaten van pdf-documenten.³

Tot slot is het gehele besluitvormingsproces niet eenvoudig in een overzicht te zien. De ministeries, Tweede Kamer en Eerste Kamer hebben voor elke fase van het besluitvormingsproces hun eigen publicatiewijze en platformen. Zo zijn in Denemarken en Zweden platformen beschikbaar waar het gehele nationale besluitvormingsproces van A tot Z in een overzicht beschikbaar zijn.⁴ In Nederland zouden overheden ook deze samenwerking op dienen te zoeken om besluitvorming bij elkaar te brengen via een centraal platform.

Een transparant online politiek debat

Een steeds groter deel van het publieke en politieke debat vindt online plaats via sociale media. Er zijn stappen gezet om het publiceren van politieke advertenties aan meer regels te verbinden en Facebook heeft ook een openbare advertentiebibliotheek gecreëerd. Om het online politieke debat beter te kunnen monitoren is meer transparantie gewenst. Met betere toegang tot informatie, idealiter als open data, over politieke berichtgeving en nieuws via sociale media zoals het bereik, advertentiebudget, targeting, deelacties en inzicht in mogelijke nep-accounts kan het online politieke debat beter gevolgd worden en eventuele oneigenlijke beïnvloeding en desinformatie beter in kaart gebracht worden.

Een transparant verkiezingsproces

Het ministerie van Binnenlandse Zaken, lagere overheden en de Kiesraad zijn momenteel verantwoordelijk voor het verkiezingsproces. Het verkiezingsproces is daarmee versnipperd en decentraal georganiseerd met weinig bevoegdheden voor de Kiesraad. Voor vertrouwen in de democratie is het van belang dat betrouwbare informatie, eveneens als open data, over het verkiezingsproces zoals stemlokalen, kandidatenlijsten en uitslagen op een centrale plek beschikbaar zijn. Om het goede verloop van verkiezingen te monitoren en beschikbaarheid van informatie af te kunnen afdwingen verdient het aanbeveling de Kiesraad meer bevoegdheden te geven als Verkiezingsautoriteit.

Wij hopen dat u bovenstaande punten kunt benutten ten aanzien van de beraadslaging over het onderwerp Datasamenleving en Democratie en zijn uiteraard altijd bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

Tom Kunzler

Lucas Benschop

Adjunct-directeur

Directeur

Open State Foundation

1848 b.v.

³ De Britse overheid over het gebruik van .pdf-bestanden: <https://gds.blog.gov.uk/2018/07/16/why-gov-uk-content-should-be-published-in-html-and-not-pdf/>

⁴ Een voorbeeld van hoe Altinget Zweede besluitvorming overzichtelijk beschikbaar stelt: https://www.tweedekamer.nl/debat_en_vergadering/commissievergaderingen/details?id=2019A01870 en Engelstalige achtergrondinformatie over het project: <https://newsinitiative.withgoogle.com/dnifund/dni-projects/poliwatchbot/>

Over Open State Foundation

Open State Foundation werkt als onafhankelijke stichting aan digitale transparantie door publieke informatie als open data beschikbaar te krijgen en deze toegankelijk te maken voor hergebruikers. We zijn ervan overtuigd dat dit de democratie versterkt en wezenlijke maatschappelijke en economische waarde creëert. We richten ons namens hergebruikers voornamelijk op data rondom verkiezingen, besluitvorming, geldstromen en prestaties van de publieke sector.

Over 1848

1848 is een platform waarmee eenieder landelijke en Europese parlementaire ontwikkelingen live kan volgen en dossiers aan kan maken om notificaties te ontvangen voor relevante Kamerstukken, de politieke agenda en politiek nieuws. Hiervoor verzamelt 1848 de stukken zoals aangeboden op TweedeKamer.nl. 1848 wordt gebruikt door diverse doelgroepen zoals journalisten, belangenbehartigers, bedrijven en overheden.